

Ocena stopnia zadłużenia przedsiębiorstwa

Analiza zadłużenia pozwala ocenić politykę finansową przedsiębiorstwa, stąd określa się ją również jako analizę struktury finansowej. Wskaźniki służące do oceny zadłużenia przedsiębiorstwa można podzielić na dwie zasadnicze grupy: obrazujące poziom zadłużenia przedsiębiorstwa oraz informujące o zdolności przedsiębiorstwa do obsługi długu.

Ocena poziomu zadłużenia przedsiębiorstwa ma na celu ustalenie, kto dostarczył firmie środki: właściciele czy zewnętrzni kredytodawcy. Do oceny stopnia zadłużenia służy szereg wskaźników. Najistotniejsze z nich zostały zestawione poniżej.

Wskaźniki zadłużenia oblicza się przy użyciu różnych wzorów. Wskaźnik ogólnego zadłużenia wylicza się, dzieląc zobowiązania ogółem przez aktywa ogółem. Wskaźnik zadłużenia kapitału własnego uzyskuje się, dzieląc zobowiązania ogółem przez kapitał własny. Wskaźnik zadłużenia długoterminowego oblicza się, dzieląc zobowiązania długoterminowe przez kapitał własny. Z kolei wskaźnik pokrycia zobowiązań nadwyżką finansową oblicza się, dzieląc nadwyżkę finansową przez zobowiązania. [E. Kurtys (red.), *Analiza ekonomiczno-finansowa przedsiębiorstwa...*, op. cit., s. 74-75].

Wskaźnik ogólnego zadłużenia określa udział zobowiązań (tzn. kapitałów obcych) w finansowaniu majątku przedsiębiorstwa, ilustrując skalę uzależnienia przedsiębiorstwa od skłonności kredytodawców do dalszego finansowania jego działalności. Ryzyko tego uzależnienia zwiększa się w miarę wzrostu wskaźnika, tj. jego zbliżania się do jedności. „Według standardów zachodnich w firmie, w której nie została zachwiana równowaga między kapitałem obcym a kapitałem własnym, wskaźnik ten powinien oscylować w przedziale 0,57 – 0,67” [M.

Sierpińska, T. Jachna: *Ocena przedsiębiorstwa...*, op. cit., s. 92].

Wskaźnik zadłużenia kapitału własnego określa stopień zaangażowania kapitału obcego w stosunku do kapitału własnego, a więc oznacza także możliwości pokrycia zobowiązań kapitałami własnymi. Na podstawie tego wskaźnika wierzyciele oceniają stan finansowy przedsiębiorstwa, uzależniając od jego wysokości dalsze udzielanie kredytów, a często wysokość pobieranych odsetek i okres kredytowania. Kapitały własne stanowią bowiem rodzaj gwarancji pokrycia zobowiązań wobec wierzycieli, nawet w razie poniesienia strat. Racjonalny poziom wskaźnika w małym biznesie w USA określa się proporcją 3:1. Dla średnich i dużych firm relacja ta jest dużo ostrzejsza. Banki niechętnie udzielają kredytów inwestycyjnych dużym firmom, gdy zadłużenie kapitałów własnych jest wyższe od 1 [Ibidem, s. 92].

Wskaźnik zadłużenia długoterminowego określany jest jako wskaźnik długu bądź wskaźnik ryzyka. Zobowiązania długoterminowe dotyczą długów spłacanych w okresie dłuższym niż rok od daty sporządzania bilansu. Mogą to być zobowiązania z tytułu wyemitowanych przez firmę obligacji, długoterminowy kredyt inwestycyjny czy też długoterminowe pożyczki. Zadawalający poziom tego wskaźnika wynosi 0,5. Odpowiada on relacji: dług – kapitał własny w proporcji 1:2 [D. W. Olszewski: *Podstawy analizy finansowej...*, op. cit., s. 45]. Wskaźnik wyższy niż 1,0 świadczy, że zobowiązania długoterminowe są wyższe niż kapitał własny. Zatem racjonalny wskaźnik długu powinien mieścić się w przedziale 0,5 – 1,0. Firmy posiadające wyższą proporcję długoterminowych zobowiązań do kapitału własnego są uważane za poważnie zadłużone [M. Sierpińska, T. Jachna: *Ocena przedsiębiorstwa...*, op. cit., s. 92].

Wskaźnik pokrycia zobowiązań nadwyżką finansową. Przedsiębiorstwo w toku swojej działalności często korzysta z kredytów bankowych, a co najmniej z kupieckich. Na podstawie

wskaźnika pokrycia zobowiązań nadwyżką finansową można sprawdzić, czy przedsiębiorstwo byłoby w stanie bez naruszenia posiadanego majątku całkowicie spłacić zobowiązania – z wygospodarowanego zysku netto i amortyzacji majątku trwałego. Te dwie wielkości łącznie stanowią tzw. nadwyżkę finansową (cash flow). Im wyższy wskaźnik, tym korzystniejsza sytuacja jednostki, a iloraz jedności i wskaźnika informuje, jak długi jest okres możliwej spłaty zobowiązań tą nadwyżką.

Przy analizie zadłużenia przedsiębiorstwa ważnym punktem odniesienia jest ocena zdolności przedsiębiorstwa do obsługi długu. Do tego celu wykorzystuje się wskaźniki zestawione poniżej.

Wskaźniki obsługi długu oblicza się na podstawie różnych wzorów. Wskaźnik pokrycia obsługi długu uzyskuje się, dzieląc zysk przed opodatkowaniem powiększony o odsetki przez raty kapitałowe i odsetki. Wskaźnik pokrycia zobowiązań odsetkowych oblicza się, dzieląc zysk przed opodatkowaniem powiększony o odsetki przez odsetki. Wskaźnik pokrycia obsługi kredytu z cash flow oblicza się, dzieląc zysk netto powiększony o amortyzację przez raty kredytu i odsetki. [M. Sierpińska, T. Jachna: *Ocena przedsiębiorstwa według standardów światowych...*, op. cit., s. 92].

Wskaźnik pokrycia obsługi długu, określany również wskaźnikiem wiarygodności kredytowej, informuje, ile razy zysk w działalności przedsiębiorstwa pokrywa roczne spłaty kredytu długoterminowego i odsetki od niego. Określa on więc stopień zabezpieczenia obsługi kredytu przez wygospodarowany w przedsiębiorstwie zysk. Jego wysokość zależy od kondycji finansowej firmy i powinien być większy od 1. Bank Światowy przyjmuje za optymalny jego poziom 2,5 [Ibidem, s. 92]. Oznacza to, że nawet gdy wpływy z działalności spadną o 50%, to i tak przedsiębiorstwo będzie zdolne do spłaty kredytu w granicach minimalnego wskaźnika.

Ważną cechą wypłacalności przedsiębiorstwa jest zdolność do

terminowej spłaty odsetek. Można ją ocenić przy pomocy wskaźnika pokrycia zobowiązań odsetkowych. Wskaźnik ten pomija spłatę kredytu, a jedynie wskazuje, czy firma jest w stanie spłacić odsetki. Im wyższy poziom tego wskaźnika, tym korzystniejsza jest sytuacja przedsiębiorstwa, ponieważ wraz z jego spadkiem rośnie ryzyko kredytodawców. Według standardów światowych wskaźnik ten nie powinien być mniejszy od 1, a nawet nie powinien spaść poniżej 2 [E. Kurtys (red.): *Analiza ekonomiczno-finansowa przedsiębiorstwa...*, op. cit., s. 72]. Wielu kredytodawców uznaje ryzyko przy udzielaniu kredytów za dopuszczalne, jeżeli wysokość wskaźnika wynosi co najmniej 4–5 [W. Bień: *Zarządzanie finansami przedsiębiorstwa*, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa 1992].

Wskaźnik pokrycia obsługi kredytów z cash flow jest relacją długoterminowych zobowiązań a dostępnymi środkami pieniężnymi, które mogą być wykorzystane na ich zwrot. Wskaźnik ten uważa się za najbardziej praktyczny i istotny w wiarygodności kredytowej przedsiębiorstwa. Jako wartość optymalną przyjmuje się 1,5, co oznacza, że suma zysku po opodatkowaniu wraz z amortyzacją powinna być co najmniej 50% wyższa niż roczna rata kredytu wraz z odsetkami. „Niższy poziom tego wskaźnika jest dopuszczalny, ale projekt inwestycyjny, który będzie finansowany kredytem, uznaje się za przedsięwzięcie o podwyższonym ryzyku. Kredytodawca żąda wówczas od przedsiębiorstwa dodatkowych gwarancji kredytowych” [M. Sierpińska, T. Jachna: *Ocena przedsiębiorstwa...*, op. cit., s. 94].

Analiza zadłużenia przedsiębiorstwa pozwala na ocenę jego struktury finansowej, szczególnie w kontekście poziomu zadłużenia oraz zdolności do obsługi długu. Wskaźniki zadłużenia można podzielić na dwie grupy: te, które obrazują poziom zadłużenia, oraz te, które informują o zdolności przedsiębiorstwa do regulowania zobowiązań.

Wskaźnik ogólnego zadłużenia obrazuje, jaki procent aktywów firmy jest finansowany za pomocą kapitału obcego. Im wyższa

wartość tego wskaźnika, tym większe ryzyko uzależnienia przedsiębiorstwa od kredytodawców, co może prowadzić do problemów w przypadku zmniejszenia dostępności kredytów. Zgodnie z przyjętymi normami, optymalny wskaźnik zadłużenia dla firm wynosi 0,57–0,67, co oznacza równowagę między kapitałem własnym a obcym.

Wskaźnik zadłużenia kapitału własnego wskazuje, w jakim stopniu kapitał obcy jest zaangażowany w stosunku do kapitału własnego przedsiębiorstwa. Przedsiębiorstwa z wysokim wskaźnikiem tego zadłużenia mogą napotkać trudności w uzyskaniu nowych kredytów lub być zmuszone do płacenia wyższych odsetek. W małych firmach relacja zadłużenia do kapitału własnego wynosząca 3:1 jest uznawana za standard, natomiast dla dużych przedsiębiorstw banki preferują niższe wskaźniki.

Wskaźnik zadłużenia długoterminowego mierzy stosunek zobowiązań długoterminowych do kapitału własnego, co pomaga ocenić, czy firma jest w stanie obsługiwać swoje długi długoterminowe. Optymalny poziom wskaźnika zadłużenia długoterminowego wynosi od 0,5 do 1,0, co wskazuje na równowagę w finansowaniu długoterminowym.

Wskaźnik pokrycia zobowiązań nadwyżką finansową informuje, czy firma jest w stanie pokryć swoje zobowiązania z wygenerowanego cash flow (zysku netto i amortyzacji). Im wyższy wskaźnik, tym lepsza zdolność przedsiębiorstwa do regulowania swoich zobowiązań bez naruszenia posiadanych zasobów.

W kontekście zdolności przedsiębiorstwa do obsługi długu, istotne wskaźniki to: wskaźnik pokrycia obsługi długu, wskaźnik pokrycia zobowiązań odsetkowych oraz wskaźnik pokrycia obsługi kredytu z cash flow. Pierwszy wskaźnik pokazuje, ile razy zysk przed opodatkowaniem i odsetki mogą pokryć roczne spłaty kredytu i odsetki. Optymalna wartość tego wskaźnika to 2,5, co zapewnia firmie wystarczającą zdolność do obsługi długu, nawet w przypadku zmniejszenia wpływów.

Wskaźnik pokrycia zobowiązań odsetkowych ocenia, czy przedsiębiorstwo jest w stanie terminowo spłacać odsetki. Jego wartość powinna wynosić co najmniej 2, aby firma była uważana za wypłacalną w kontekście spłat odsetek. Z kolei wskaźnik pokrycia obsługi kredytu z cash flow ocenia, czy przedsiębiorstwo ma wystarczające środki pieniężne, by obsługiwać dług. Optymalny poziom tego wskaźnika to 1,5, co oznacza, że firma ma co najmniej 50% więcej środków na spłatę kredytów i odsetek, niż wynoszą jej roczne zobowiązania.

Analiza zadłużenia pozwala na ocenę ryzyka finansowego przedsiębiorstwa oraz jego zdolności do terminowego regulowania zobowiązań. Właściwa równowaga między kapitałem własnym a obcym oraz odpowiednia zdolność do obsługi długu są kluczowe dla stabilności finansowej i rozwoju przedsiębiorstwa.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.